

Horn Gyula, a réalpolitikus

2013 június 20. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Elhunyt Horn Gyula

Hosszan tartó, súlyos betegséget követően szerdán [elhunyt Horn Gyula](#). A volt miniszterelnök pályafutásáról készült [képgalériát, valamint archív videókat itt](#) tekintheti meg, az [mno.hu nekrológját ide kattintva](#), a [reakciókat pedig itt](#) olvashatja.

Horn Gyula az utolsó kommunista kormány külügyminisztereként, majd a rendszerváltás utáni második szabadon választott magyar kormány miniszterelnökeként beírta nevét a történelemkönyvekbe.

Elismertsége külföldön egyöntetűbb, mint itthon, de azt hazai kritikusai is elismerik, hogy az elmúlt évtizedek magyar politikai életének megkerülhetetlen szereplője. Tartozunk azonban annyival magának Horn Gyulának is, hogy ne kényszerítsük el rosszul értelmezett kegyeletből azt a számos negatívumot sem, ami tevékenységével összekapcsolódott. Tegyük hozzá, az 1994 és '98 közötti kormányfői működésének megítélése a jobboldalon az idő múlásával érezhetően javult, de ez inkább szocialista utódainak súlyos kritika.

A volt kormányfő egyetlen személyiségen, életúton belül jelenítette meg mindazt a majdhogynem tudathasadásos kétségbeesést, amely végigkísérte az utóbbi évtizedek magyar történelmét. Hiszen az már önmagában furcsa, a külső szemlélőt meglepő fejlemény, hogy a rendszerváltást követő második országgyűlési választás utáni miniszterelnök egy korábbi híttel kommunista legyen. Hogy olyan ember irányítsa az ötvenhatos forradalom és szabadságharc célkitűzéseinek politikai beteljesítésében, aki a forradalom esküdt ellensége volt, és tagja volt a forradalom vérbe fojtása, a megtorlás eszközeként használt karhatalomnak. Ez olyan folt az egykori kormányfő múltjában, amely a személyét széles tömegek számára tette elfogadhatatlanná. Történészek kutatásai szerint részt vett az 1956. december 6-i Nyugati téri véres megmozduláson, amikor a fegyvertelen tömeget szabályosan a helyszínre csalták az egyenruhások, köztükük láttak, hogy aztán példát statuálva több embert kivégezzenek, s így elrettentsék a lakosságot a tiltakozás minden formájától. Jellemző, hogy Horn 2007 tavaszán is úgy fogalmazott: csupán a törvényes rendet védte 1956–57-ben. Mint ismert, e kijelentése miatt nem kívánt Sólyom László akkori köztársasági elnök sem hetvenötödik születésnapja alkalmából kitüntetés adományozni a szocialista politikusnak.

Az viszont már Horn Gyulának a mai baloldalon szokatlan nagyvonalúságát dicséri, hogy nem rohant ki ezért Sólyom László ellen, sőt, a nagy vihart kavart eset után személyesen is beszélgettek.

Zavaró momentum, hogy a kilencvenes években furcsa módon eltűntek a karhatalmista szolgálatára vonatkozó iratok a levéltárból. Holott éppen ezek az iratok bizonyíthaták volna a politikus által könyvben és számos nyilatkozatban megfogalmazott állítást: személyes okokból állt a kádári hatalom mellé, de azon túl, hogy a történelem ítélete szerint a rossz oldalon állt, benn nem terheli a lelkiismeretét.

A korábban Rosztovban tanuló Horn Gyula 1957-ben kitüntetéssel távozott a karhatalom kötelékéből, s a következő évtizedekben nyílegyenesen haladt előre a hivatali ranglétrán. A külszolgálatból a nyolcvanas években eljutott az MSZMP KB külügyi osztályának vezetéséig, hogy aztán a Grósz-kormányban előbb mint külügyi államtitkár, majd Várkonyi Péter, a Népszabadság volt főszerkesztőjének leváltása után a tárca első embere lehessen.

A rendszerváltás hajnalától egyre többet szerepelt a televízióban, ekkor alakult ki róla a szakértő, pragmatikus, az egyszerű emberek nyelvén beszélő reformer politikus képe. Ezt az imázsépítést tetőzte be az 1989-es határnyitás, amit ő jelentett be. Pedig Németh Miklós miniszterelnök döntése kellett ahhoz, hogy az NDK-s állampolgárokat Ausztriába tömegesen átengedjék. Rajtuk kívül több más vezető munkája, köztük Horváth István belügyminiszteré feküdt a nyitás jogi-diplomáciai megalapozásában, ám utólag legendaszerűen csak Horn Gyulához kötötték a történelemformáló tettet, amiért rangos nemzetközi kitüntetések is kapott. Többek között az MSZMP Központi Bizottságának jegyzőkönyvei igazolják, hogy 1989 első hónapjaiban Horn Gyula, ellentétben például Pozsgay Imrével, a legkevésbé sem volt a politikai nyitás, 1956 újraértékelésének híve. Orbán Viktort keményen bírálta a Nagy Imre újratemetésén elmondott emlékezetes beszéde miatt. Politikai ösztönét dicséri viszont, hogy amikor az események túlhaladtak az álláspontján, képes volt váltani, és nem csatlakozott a demokratikus átalakulást makacsul ellenző ortodox kommunista táborához.

1990 tavaszán az MSZP hatalmas vereséget szenvedett az első szabad választásokon, az utódpart ellenzékbe került, ráadásul sokáig úgy látszott, hogy a többi parlamenti párt karanténba zárja. Ebben a helyzetben vette át Horn az MSZP irányítását, potenciális riválisai részben félreálltak (Pozsgay Imre, Németh Miklós), részben állította félre őket (Nyers Rezső). A következő négy év politikai pályafutásának legsikeresebb szakasza, amiért mind a mai napig nagy tisztelet övezi a baloldali szavazótábor részéről. Ravaszul használta ki a rendszerváltás keltette illúziók gyors elvesztését és az MDF-kormány ügyetlenkedéseit, és pártját a fasizmus ördögét először a falra festő úgynevezett demokratikus chartán keresztül is fokozatosan közelítette a nemrég még kérlelhetetlen antikommunista szabad demokratákhoz.

A szovjet csapatok 1991 júniusában kivonultak, a szocialisták pedig 1994-ben visszavonultak a hatalomba Horn vezetésével. Habár mindenki tudta, hogy lesz gy?zelmük esetén a kormányf?, taktikai okokból hivatalosan nem volt miniszterelnök-jelöltjük. Az MSZP a második szabad választáson abszolút parlamenti többséget szerzett, a sikerében a társadalmi támogatottságon túl komoly szerepe volt a jobboldali er?k szétforgácsolódásának. Ráadásul Horn Gyula a kampány finisében súlyos autóbalesetet szenvedett, s bár a szocialisták nem vádolták merénylettel az akkori kormánypártokat, végig sejtetni engedték, hogy ártó er?k állnak a háttérben.

A parlamenti matematika alapján erre nem volt szüksége, az MSZP mégis koalíciót kötött az SZDSZ-szel, így szövetségüknek kétharmados többsége volt a parlamentben. Horn Gyula a kampányban egyszerre próbálta jóléti ígérekkel („háromhatvanas kenyér”) magához kötni a baloldali bázist és technokrata szöveggel megnyerni a liberális értelmiséget, közgazdászokat. A kett?s beszéd cselekv?képtelen kormányzáshoz, majd az emiatt feltornyosuló bajokra t?zoltásként érkez? antiszociális Bokros-csomag 1995. márciusi sokkjához vezetett. Az els? MSZP–SZDSZ-kormány sokakat meglep? 1998-as választási vereségéhez ezen felül a korrupciós ügyek burjánzása (olajgate- és Tocsik-ügy) is hozzájárult. Horn Gyula politikusi kvalitásait jelzi ugyanakkor, hogy az MSZP támogatottsága négy év kormányzás után alig csökkent: a váltás néhány taktikai hibán túl (lásd vízlépcs?ügy) els?sorban az SZDSZ összeomlásának és a polgári jobboldal összefogásának volt köszönhet?. Bár Horn Gyula hatalomgyakorlásának voltak kifogásolható elemei – például az önkormányzati választási törvény egyoldalú megváltoztatása közvetlenül a voksolás el?tt –, összességében meg kell állapítanunk, hogy kormánya néhány kisiklást leszámítva nem korlátozta alapjaiban a parlamentáris demokráciát. A demokratikus politikai kultúrának viszont sokat ártottak a volt miniszterelnök egyes megnyilvánulásai, például amikor egy vállrándítással („Na, és?”) elintézte a törvény szerint eljáró átvilágítóbírák ?t lemondásra szólító határozatát. Az 1998-as vereség után fokozatosan a háttérbe vonult, bár párton belüli tekintélyére támaszkodva sokáig érdemben beleszólt a szocialisták ügyeibe. Legkevésbé Gyurcsány Ferenc tartott igényt a tanácsaira, aki alig leplezett ingerültséggel fogadta Horn Gyula kritikai megjegyzéseit, amelyeket mindaddig megfogalmazott, amíg erre lehet?sége volt. Az ?t élete alkonyán a baloldalról ért méltánytalanságok közé kell sorolnunk, amikor a Népszabadság online kiadása a halálhírét keltette a már súlyos beteg politikusnak.

Horn Gyula kiváló ösztönökkel megáldott réalpolitikus volt. Többször is bebizonyította, hogy képes alkalmazkodni a megváltozott politikai helyzethez. Tudomásul vette annak a rendszernek az összeomlását, amelyben egykor minden bizonnyal hitt, és amelyben felemelkedett. Szívfájdalom nélkül vált a NATO-csatlakozás élharcosává, de sohasem volt hajlandó megtagadni a kommunista rezsimben vállalt szerepét, személye emiatt is osztotta meg annyira a közvéleményt.

Az úgynevezett kádári kisember politikai képviselőjeként mindvégig megmaradt a kölcsönös ellenszenv a liberálisokkal, de ez réalpolitikusként nem akadályozta meg a velük való haszonelvű együttműködésben. Ahogy a jobboldal vezetői politikusaival is mindvégig képes volt fenntartani a beszélő viszonyt.

Halálával ellentmondásos és jelentős politikus távozott. A mai helyzetben higgadt, élet közeli tanácsai nagyon hiányoznak a magyar baloldalnak. Olykor talán az egész országnak is.

Megyeri Dávid–Szerető Szabolcs - mno.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS

100 ÉVVEL TRIANON UTÁN

DVD A trianoni győzeletről tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló

